

Trauma

Een treinmachinist lijdt aan PTSS, werken ging niet meer. Was er wel voldoende nazorg?

WERK & GELD PAGINA E9

ILLUSTRATIE ROLAND BLOKHUIZEN

Zorgde Arriva goed genoeg voor de getraumatiseerde treinmachinist?

Na de diagnose van PTSS wist de machinist: werken lukt niet meer. Was de nazorg van zijn werkgever op orde?

Door onze medewerker **Linus Hesselink**

DE ZAAK

In zijn twintig jaar als conducteur en vijftien jaar als treinmachinist had de vijftigplusser al veel bijna-aanrijdingen meegemaakt. En toen kwam die botsing, met twee doden en een zwaargewonde. Daarmee was de psychische maat van de machinist vol. Hij kon praten met een psycholoog en een bedrijfsarts en werkte even iets minder, maar ging toch weer snel aan het werk. Werkgever Arriva stuurde hem toen kort na elkaar twee brieven. Eentje over zijn diensttelefoon, die hij een keer vergeten was, al had dit geen problemen veroorzaakt, een andere over zijn kritische bejegening van een passagier, waarin 'een disciplinaire maatregel' werd aangekondigd. De machinist meldde zich ziek, werkte soms nog even, maar in april 2017 was het op. Er werd een posttraumatische stressstoornis (PTSS) vastgesteld, hij werd arbeidsongeschikt verklaard en in mei 2019 stopte het dienstverband met Arriva.

In 2022 stapt hij naar de kantonrechter. Hij eist vergoeding van alle schade omdat zijn werkgever te kort is geschoten in de 'zorgplicht'. De rechter zegt dat de machinist niet alle geboden begeleiding benutte en dat het zijn taak niet was passagiers aan te spreken. Er was psychische begeleiding; vordering afgewezen.

DE UITSpraak Toegewezen

In hoger beroep legt het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden heel andere accenten. Zo had de brief over bejegening van de passagier niet alleen

„niet op deze manier” verstuurd moeten worden, zoals Arriva tijdens de zitting bij het hof toegaf. Die brief „had helemaal niet verstuurd moeten worden”, zegt het hof. De wet vereist geen absolute bescherming tegen beroepsziekten, wel is de werkgever verplicht „om zodanige maatregelen te treffen (...) als redelijkerwijs nodig is om te voorkomen dat de werknemer (...) schade lijdt”. En Arriva had te weinig nazorg gegeven. Na enkele traumatische ervaringen had de toen kwetsbare werknemer beter opgevangen moeten worden. In plaats daarvan onttaarde een begeleidingsgesprek in een functioneringsgesprek en werden die twee brieven geschreven. En dat de machinist passagiers aansprak, kan hem niet worden verweten. Want er staat wel in het protocol dat de machinist geen contact met passagiers moet hebben, maar als er 's avonds geen conducteur op de trein zit - een keuze van Arriva „vanuit bedrijfseconomisch perspectief” - kun je verwachten dat de machinist „actie onderneemt, bijvoorbeeld wanneer een passagier overlast veroorzaakt of wanneer passagiers nog snel een kaartje willen kopen.” Vordering van schadevergoeding toegewezen: Arriva moet een voorschot van 50.000 euro betalen op de later nog te berekenen schadevergoeding, evenals alle advocaatkosten van de machinist.

HET COMMENTAAR

Advocaat van de machinist, Govert Jan Knotter (Wout van Veen Advocaten), zegt dat de een wel en de ander niet ziek wordt van traumatische ervaringen. „Maar het gaat vooral om de nazorg: heeft de werkgever vol-

doende begeleiding gegeven? En dat ging hier niet goed. Dat je kort na een herstel meteen een reprimande geeft wegens lichte vergrijpen!” De machinist is lang niet de enige met zulke klachten, zegt Knotter. „Ik denk wel dat de laatste vijftien jaar het bewustzijn van risico's van beroepsziekten is verbeterd. Er is ook meer beleid, er zijn richtlijnen en protocollen. En ik vraag me af of Arriva het beleid na deze berisping niet zal verbeteren.”

Dat blijkt niet het geval. Een woordvoerder van Arriva mailt over het 'nazorgtraject'. Er is een 'wacht-dienst-collega' 24/7 bereikbaar voor eerste opvang, er is externe gespecialiseerde hulp en een machinist kan na een 'incident' een beroep doen op een team ervaren collega's. Dit nazorgtraject wordt niet aangepast en: „We beraden ons nog op eventueel cassatie” (bij de Hoge Raad).

Daphne van Doorn, advocaat bij het Bureau Beroepsziekten van de FNV, die veel zaken doet van treinmachinisten: „Tegenwoordig gaat het ook steeds vaker over agressie, tegenover treinmachinisten, conducteurs en bus- en taxichauffeurs. Als er vaak incidenten zijn, kan alleen al de voortdurende dreiging traumatisch zijn.”

„Wij hopen dat het verbetert, maar dat zien we niet terug in vermindering van het aantal zaken. Er is nu overleg tussen bestuurders van de FNV en de NS, om zulke dingen in de arbeidsvoorwaarden te regelen. Maar verbetering daardoor zullen we pas over een paar jaar zien. Ook omdat slachtoffers zich meestal laat melden. Vaak beseffen ze pas na zo'n twee jaar dat ze blijvend arbeidsongeschikt zijn en daardoor schade lijden.”

[+] **Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 28 november 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:10134**